



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio II. De numero processionum divinarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

SECTIO II.

De numero Processionum
Divinarum.

21. **S**UPPONENDUM est, Processiones Divinas dupliciter considerari posse: Primò in ordine ad principium, & pro ut sic dicuntur activæ, & tenent se ex parte Personæ producentis. Secundò in ordine ad terminum, & prout sic dicuntur passivæ, & tenent se ex parte Personæ productæ, quæ ex dicendis constabunt. Patet exemplo productionis creatæ, quæ in ordine ad agens dicitur activæ, seu actio, & in ordine ad terminum dicitur passivæ, sive passio. Hoc supposito.

22. **D**ifficultas 1. Quot sint in Deo Processiones? Dico 1. Duæ sunt in Deo processiones passivæ, nec plures, nec pauciores. Ita *D. Thom. hic q. 27. a. 5. Cajet. ibid. Aqid. in 1. dist. 13. q. 3. Henricus quodlib. 6. q. 1. Adam. in 1. dist. 6. q. 1. P. Mol. 1. p. q. 27. a. 5. d. 1. P. Sgar. lib. 1. cap. 9. p. 133. cap. 1. P. Tanner. 1. p. d. 4. q. 2. dub. 1. n. 21. P. Ariaga d. 44. sect. 1. n. 7. P. Martinon. d. 24. sect. 1. P. Ruiz. P. Amicus. P. Preposit. 1. p. q. 27. art. 5. P. Arrub. d. 95. cap. 2. P. Compton. tom. 1. d. 50. sect. 6. n. 3. & alii. Probatur primò, quia duæ sunt tantum Personæ productæ, nempe Filius, & Spiritus Sanctus; nam Pater à nullo procedit; non enim procedit à Filio, neque à Spiritu Sancto, qui illum supponunt ut principium; non etiam ab alio, alioquin jam essent quatuor Personæ, & non tantum tres; sed processiones passivæ per terminos productos numerantur; ergo &c. Secundò, quia in Deo tot sunt processiones ad intra, quot sunt operationes immanentes; sed operationes immanentes in Deo sunt tantum duæ, nempe intelligere, & velle; ergo &c.*

23. **A**rgues 1. Intellectio, & volitio in Deo est una, & eadem realis actio; ergo processio realis in Deo erit una tantum. Respondeo negando consequentiam; licet enim intellectio, & volitio divina sint idem realiter, ita tamen distinguuntur virtualiter propter suam infinitam perfectionem, ut possint illi actioni respondere plures processiones reales, & realiter distinctæ, ac si intellectio, & volitio actu distinguerentur realiter.

24. **A**rgues 2. Una, & eadem cognitio potest repræsentare plures terminos: una, & eadem relatio respicere plures terminos: & una ac eadem actio producere plures terminos; ergo etiam sic poterit producere in Divinis. Respondeo primò negando consequentiam, dato antecedente quoad primas duas partes; diversa ratio est, quia cognitio est extrinseca, & intentionalis repræsentatio objecti; item relatio identificatur cum fundamento; sicque illa potest plura objecta repræsentare, & hæc respicere plures terminos veluti extrinsecè sub aliqua ratione formali: at verò actio est intrinseca termino, cum quo identificatur, illumque attingit ut physice diversum, sicque non potest non esse diversa, si termini sint diversi, idque tam in creatis, quam in divinis. Respondeo secundò, (dato quod sit possibilis talis actio, ut aliqui admittunt, si se habeat ex parte principii, & sit distincta realiter à terminis) esse diversam rationem in divinis; siquidem ibi processio habet se ex parte Personæ productæ, & constituit formaliter terminum, qui non potest esse diversus, si ipsa processio non fuerit diversa.

25. **A**rgues 3. In Deo una tantum datur actio immanens, quæ sit intellectio, & volitio essentialis; ergo etiam una tantum dabitur actio notionalis. Resp. negando consequentiam; diversa ratio est, quia termini notionales à parte rei multiplicantur, & non ita à parte rei multiplicantur termini essentialis; ideoque à parte rei debent multiplicari actiones notionales, non ita verò essentialis. Accedit, quod etiam cum aliqua distinctione secundum majorem expressionem conceptus dicunt aliqui multiplicari actionem essentialem; ergo sic cum proportionem dicemus multiplicari notionalem à parte rei.

26. **A**rgues 4. Terminus formalis processionis Divinæ est unus tantum, nempe eadem Natura Divina, quæ per illam communicatur; ergo etiam ipsa processio erit una tantum. Respondeo terminum formalem processionis communicatum esse unum tantum; non ita verò terminum formaliter productum; licet enim eadem sit Natura communicata, non communicatur tamen, nisi per relationem productivam personalitatis; quæ cum sint diversi termini producti, diversæ etiam sunt productiones.

27. **A**rgues 5. Qualibet Processio Divina, cum sit infinita, debet producere terminum adequatum fecunditati divinæ; sed terminus adequatus non est solus Filius, sed etiam Spiritus Sanctus; ergo una, & eadem erit actio, sive processio ad utrumque terminum, cum uterque efficiat unum terminum adequatum. Respondeo quancumque Processionem Divinam, cum sit infinita, debere producere terminum adequatum fecunditati Divinæ intensivè, non autem extensivè; at verò qualibet Persona Divina, licet sit terminus adequatus intensivè propter identitatem cum naturâ, non ita tamen est adequatus extensivè propter oppositionem relationum.

28. **I**nferes: Ergo si productio divina non adequat virtutem extensivam alterius, sequitur, posse dari plura Verba Divina, & Amores Notionales in Deo, nempe plures Filios, & plures Spiritus Sanctos; sicut plures dantur actus intellectus, & voluntatis in creatis ex eo, quod quilibet adequat virtutem intensivam, non tamen extensivam intellectus & voluntatis. Respondeo negando sequentiam; diversa ratio est, quia Verbum Notionale (idemque de Amore,) cum sit in suo genere infinitum, debet in suo genere includere omnem perfectionem, & adquare virtutem intellectivam divinam, tam intensivè, quam extensivè in suo genere, licet non includat perfectionem Amoris Notionalis, & illius virtutem volitivam extensivè adæquet, id enim non requiritur, cum sit in alio genere; at verò in intellectu, & voluntate creata aliter se res habet, quilibet enim actus est finitus, sicque non adequat virtutem intellectivam, aut volitivam, neque intensivè, neque extensivè, ac proinde possunt, & debent esse plures.

29. **U**rgebis: Aut per unam processionem potest procedere quicquid in divinis procedit; aut non: Si primum; ergo de facto ita fit; siquidem Deus, cum sit ens necessarium, & infinitum, quicquid in eo potest esse, actu est: Si secundum; ergo processio divina est imperfecta; siquidem per illam non potest procedere, quicquid in divinis procedit, quod repugnat: tum quia processio divina ad intra est infinita, sicque adæquata virtuti Dei infinitæ: tum etiam quia Deus per illam communicatur quantum potest; ergo &c. Respondeo per unam processionem procedere quicquid in divinis procedit in certo genere, non tamen in omni genere; neque ideo processio divina in suo

genere est imperfecta; nam cum terminus productus per utramque emanationem sit æquè perfectus, utraque emanatio est æquè perfecta intensivè, licet non ita sit extensivè, prout diximus. Adde etiam si talis actio utrumque terminum produceret, non ideo dicendam fore perfectiorem se ipsâ terminatâ ad unam tantum Personam, saltem intensivè, ut patet ex dictis; sicque processio Filii dicitur infinita, & adæquata virtuti Dei, intensivè quidem, non tamen extensivè.

30. Argues 6. Paternitas, prout est specialis proprietas Patris, etiam emanat à Natura; ergo præter processiones Filii, & Spiritus Sancti datur etiam processio Paternitatis; consequenterque non sunt tantum duæ. Respondeo Paternitatem dici emanare à Natura virtualiter, & quoad nos; non autem realiter, cum sit indistincta à Natura: at verò nos loquimur de vera, ac reali processione Personæ realiter distinctæ.

31. Argues 7. Non minùs fecundæ sunt Bonitas, & Omnipotentia divina, quàm Intellectus, & Voluntas; sed ab Intellectu, & Voluntate emanant processiones divinæ; ergo etiam aliæ emanabunt à Bonitate, & Omnipotentia. Respondeo negando majorem: fecunditas enim divina est per ordinem ad emanationem veluti effectivam *ad intra*, quod solum competit Intellectui, & Voluntati; nam Bonitas divina non habet rationem principii effectivi, sed finalis: Omnipotentia verò, prout distinguitur ab Intellectu, & Voluntate, habet quidem rationem principii effectivi, sed *ad extra*, non verò *ad intra*.

32. Argues 8. Intellectus, & Voluntas divina sunt potentia fecundissima; ergo ab Intellectu poterunt generari plures Filii, & à voluntate plures Spiritus Sancti. Confirmatur, quia licet Intellectus, & voluntas sint realiter idem, ab illis tamen sunt processiones diversæ; ergo etiam licet Cognitio Divina (idem est de Amore,) prout est cognitio de Deo, & prout est cognitio de creaturis sit idem, habebunt emanationes diversas, diversosque Filios generabunt. Respondeo negando consequentiam: nam ad fecunditatem divinam solum spectat producere terminum infinitum: cum autem Deus propter suam perfectionem unico actu intelligit omnia, & unico amore se ipsum, & omnia amat, ideo unica processione infinitum Filium generat; & unica processione infinitum Spiritum Sanctum spirat.

33. Inferes: Ergo unica processione producet tam Filium, quàm Spiritum Sanctum; siquidem unus realiter est actus Intellectus, & Voluntatis. Resp. negando illationem: tum quia Intellectus, & voluntas sunt principia diversi ordinis, & processio voluntatis suapte naturâ supponit processionem per Intellectum, sicque non possunt non esse diversæ: tum quia virtualiter intrinsecè distinguuntur, ut supra diximus, & infra dicemus: tum etiam quia ex Fide constat, Spiritum Sanctum procedere à Patre, & à Filio; Filium autem à solo Patre; sicque non potest processio Spiritus Sancti esse eadem cum processione Filii; alioqui non supponeret Filium, consequenterque neque suum principium, aut non esset à Filio, sed à solo Patre, quod est contra Fidem.

34. Ad confirmationem argumenti patet solutio ex dictis, dicendum enim est, Intellectum, & voluntatem, licet sint realiter idem, esse tamen virtute, & æquipollenter diversos, quod opus non est admittere inter cognitionem, & amorem, prout attingunt Deum, & creaturas, cum ad id Fides

non urgeat, urgeat tamen ad distinguendas processiones divinas per Intellectum, & voluntatem, quarum principia sunt naturâ suâ Intellectus, & voluntas.

Argues 9. In Deo admittitur una processio per modum Naturæ, qualis est processio Filii, & alia per modum voluntatis, qualis est processio Spiritus Sancti; ergo etiam admittenda erit alia per modum artis. Respondeo negando consequentiam: nam per artem nihil producitur necessariò, sed liberè; productio autem *ad intra* est necessaria, prout infra dicemus; sicque Ars Divina solum producit creaturas *ad extra*.

Dico 2. In Deo duæ admittendæ sunt emanationes, sive processiones activæ *ad intra*. Ita cum *D. Thom. hic q. 27. art. 5.* Doctores supra citati, Probatur primò, quia in Deo dantur duæ dantur processiones passivæ ut diximus; ergo etiam duæ erunt processiones activæ, quibus passivæ correspondent. Confirmatur, idèd dantur duæ processiones passivæ, quia duo dantur termini producti, cum quibus identificantur, nempe Filius, & Spiritus Sanctus; sed etiam duo dantur principia activa, cum quibus processiones activæ identificantur, qualis est Pater respectu Filii, & Pater cum Filio respectu Spiritus Sancti; ergo duæ erunt processiones activæ. Secundò, quia in divinis quatuor dantur relationes, ut infra dicemus, licet non omnes constituent Personam, nec eodem modo distinguantur; ergo quatuor debent dari origines, sive processiones, quæ sunt veluti fundamenta proxima, per quæ relationes multiplicentur.

Difficultas 2. Utrum processiones, seu productiones in Divinis sint ex nihilo? Negativè. Est de Fide ex Concil. Nicæno contra Arium, Concil. Toletan. 1. & 11. in Confess. Fidei, Concil. Florent. sess. 18. & 19. & cap. damnamus, de Sum. Trinit. Probatur primò ex illo Psalm. 109. *Ex utero ante Luciferum genui te.* Et Joan. 16. *De meo accipiet.* Et infra. *Omnia quaecumque habet Pater mea sunt; propterea dixi, quia de meo accipiet.* Idem habet D. Aug. lib. 18. de Trinit. cap. 19.

Probatur secundò, quia si processiones divinæ essent ex nihilo, neque essent immanentes, cum tamen tales sint, ut infra dicemus; neque essent processiones Personarum Divinarum; siquidem quod ex nihilo est, aliquando non fuit; quod autem aliquando non fuit, non est quid divinum; cum tamen quod est divinum semper fuit; ergo &c.

Probatur tertio, quia quod procedit, ut Filius per propriam nativitatem, debet produci de substantia producentis; sed secunda Persona producitur, ut Filius per propriam nativitatem; ergo producitur de substantia Patris producentis, & non ex nihilo.

Probatur quarto, quia licet possint esse plures Personæ, non ita tamen plures Naturæ; siquidem omnes debent necessariò participare eandem Naturam, ut supra diximus; ergo omnes, quæ procedunt à primâ, debent habere illius naturam, quæ jam intelligitur esse in Persona producente; sed hoc est personas produci ex substantia, quæ est in Persona producente, & non ex nihilo; ergo Filius producitur ex substantia Patris, & Spiritus de substantia Patris, & Filii, non autem ex nihilo.